

Прочети внимателно текста и отговори на въпроси.

Вчера един английски филолог ме попита: «Вярно ли е, че на български можете да употребявате прилагателните като глаголи, че можете да кажете например: «Небето синее?». «Да, казах, ние можем да кажем: «Небето синее». Той се усмихна и отвърна тъжно: «А ние с нашия изумително богат език не можем да кажем: «Theskyblues». И това беше повод да му разкажа за преградата, с която вероятно всички преводачиот български са се сблъскали, за онова, което може би е най-голямото богатство и очарование на българския език – глаголните времена. Тези глаголни времена са наистина невероятни: определят не само времето на протичане на действието, но и разстоянието на действащото лице от него – били ли сте там, когато действието е протекло, или не сте били там.

Далеч съм от мисълта да отнемам правото на всички езици на света да бъдат еднакво красиви, но съм в правото си да се възхищавам на магията на родния си език, толкова повече, че на него се изразявамнай-добре. Някой беше казал, че няма грозни думи, а има грозни мисли. Бих възразил веднага – както има грозни мисли, така има и грозни думи. Колко пъти ми се е случвало да видя красиви мисли и чувства, облечени с отвратителните дрехи на невъзможни думи, и обратното – красиви слова, маскирали уродливите тела на своята същност.

Колко пъти приказването ме е убеждавало в неспособността ни да изразяваме вярно мисли и чувства. Колко пъти избраната дума не само не може да поеме ясното си съдържание, но безпощадно го смачква. И колко пъти е трябвало да стоим неми, неспособни да кажем думи с това, което има в нас.

Не зная точно законите, по които живот и език са свързани и как точно те си влияят. Но безспорно връзката и влиянието съществуват. Сигурно е, че посредствеността на нравите води до опростачване на думите.

Фактът, че от времето на Кирил и Методий, през двеста години гръцко робство, през петстотин години турско робство и през разните други робства, древни и съвременни, Българският език се е самосъхранил и е запазил непокътнати красивите си форми – е най-убедителното доказателство, че ще премине и през това наводнение на сивата посредственост... Вземете «Епопея на забравените» на Вазовили каквото искате от Яворов... Да не говорим за прелестта на дядо Влайковото слово, на страстната и пъстра реч на Захари Стоянов, Йовковата или Пелиновата реч...

И сега от време на време, макар и много рядко, внезапно някой улови тази заглъхваща музика на словото и я застави да прозвучи, за да напомни за себе си. Не мога да скрия очарованието си от чудесния български език на новелата «Последно лято» на Йордан Радичков...Има наистина редки явления в нашата по-нова литература... И благодарение на това, за разлика от другите народи, ние имаме привилегията да казваме: «Небето синее».

(По Георги Марков)

№	Тестови задачи	Точки	Точки
1.	<p>Отговори с ДА или НЕ според текста.</p> <p>А. Според текста най-трудното нещо в българския език са глаголните времена. ДА/НЕ</p> <p>В. Според текста мислите и думите са свързани помежду си. ДА/НЕ</p> <p>С. Разказвачът харесва езика на Йордан Радичков. ДА/НЕ</p> <p>Д. В текста се говори, че много често хората не се изразяват точно. ДА/НЕ</p> <p>Е. Авторът на текста знае само българския език. ДА/НЕ</p> <p>Ф. В текста се употребяват глаголите в изявително, повелително и условно наклонение. ДА/НЕ</p>	L012345 6	L012345 6
2.	<p>А. Разпредели имената на авторите, споменати в текста, по литературните епохи, в които те са създавали своето творчество:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Старобългарска _____ • Възрожденска _____ • Следосвобожденска _____ • Межвоенната _____ • Съвременната _____ <p>Б. Допиши за всяко време по едно име на ярка личност, изиграла съществена роля в българската история и култура.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Старобългарска _____ • Възрожденска _____ • Следосвобожденска _____ • Межвоенната _____ • Съвременната _____ 	L012345 678910	L012345 678910
3.	<p>Тълкувай значението на дадените изрази с едно изречение или синонимен израз:</p> <p>Пъстра реч _____</p> <p>_____</p> <p>Магията на родния език _____</p> <p>_____</p> <p>Грозни мисли _____</p> <p>_____</p> <p>Опростачване на думите _____</p> <p>_____</p>	L01234 L01234	L01234 L01234
4.	<p>За всички ли посочени дялове на българския език се споменава в текста? Открий в текста и, ако намериш, запиши в съответните редове думи или изрази за:</p> <p>А. фонетика _____</p> <p>В. лексика _____</p> <p>С. морфология _____</p> <p>Д. синтаксис _____</p>	L01234	L01234

5.	<p>Разкажи по-подробно (3-5 изречения) за следната особеност на българската граматика и я илюстрирай с примери:</p> <p>Тези глаголни времена са наистина невероятни: определят не само времето на протичане на действието, но и разстоянието на действащото лице от него – били ли сте там, когато действието е протекло, или не сте били там.</p> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	L01 L01 L01 L01	L01 L01 L01 L01
6.	<p>Озаглави текста, като отразиш темата му, и запиши заглавието.</p> <hr/> <hr/>	L012	L012
7.	<p>Коментирай с 2-3 изречения как разбираш думите на автора:</p> <ul style="list-style-type: none"> • „Колко пъти избраната дума не само не може поеме ясното си съдържание, но безжалостно го смачква”. <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	L01 L01 L01 L/0/1	L01 L01 L01 L/0/1
8.	<p>Открий втекста и запиши три метафори.</p> <hr/> <hr/>	L0123	L0123
9	<p>Запиши под всеки цитат името на автора:</p> <p>“О, неразумни юроде! Поради что се срамиш да се наречеш болгарин и не четеш на своя язык и не думаш?” _____</p> <p>„Напред! Науката е слънце, което във душите греи! “ _____</p> <hr/>	L01234	L01234

	<p>„В началото бе Слово, и в Словото бе Бог, и Бог бе Слово...“</p> <hr/> <p>„Език свещен на моите деди, език на мъки, стонове вековни...“</p> <hr/>		
10.	<p>Запиши следните съществителни: писател, есе, път, вход. Употреби дадените съществителни имена в правилна форма:</p> <p>A. много....</p> <hr/> <hr/> <hr/> <p>B. в съчетание с числителното 2 (като го запишеш с букви).</p> <hr/> <hr/> <hr/>	L01234	L01234
		L01234	L01234
11.	<p>Състави и запиши 3 /три/ изречения, като употребиш думата „БОГАТ“ в различни значения /можеш да промениш формата на думата – род и число.</p> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	L0123	L0123
		L01	L01
		L0123	L0123
12.	<p>Открий в текста и запиши по един синоним към всяка дадена дума.</p> <p>Използвате _____</p> <p>Отговори _____</p> <p>Хубави _____</p> <p>Облекло _____</p> <p>Говоренето _____</p> <p>Предимство _____</p>	L012345 6	L012345 6

<p>13.</p>	<p>Запиши този откъс от преразказа на библейската легенда, като го трансформираш в сегашно време изявително наклонение:</p> <p>Строителите на Вавилонската кула не могли да завършат амбициозното си творение, защото се възгордели прекалено много. Бог ги наказал за самонадеяността им, като разменил езиците така, че никой да не разбира другия.</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p>	<p>L01234</p>	<p>L01234</p>
<p>14.</p>	<p>Вместо точки запиши българските съответствия на употребените чуждици.</p> <p>Днес в езика ни ежедневно навлизат различни нови думи. Това е причината да забравяме нашите чудесни и красиви слова и да употребяваме уж модерните чуждици. От (_____) се превърнахме във фенове на любимите си певци. Посещаваме изискани презентации (_____) и избираме новото си обзавеждане в шоурума (_____). По радиото звучат кавърверсии (_____) все на песни на английски език....</p>	<p>L01234</p>	<p>L01234</p>
<p>15.</p>	<p>Прочети изречението и запиши верните твърдения от дадените в скобите:</p> <p>Тези глаголни времена са наистина невероятни: определят не само времето на протичане на действието, но и разстоянието на действащото лице от него – били ли сте там, когато действието е протекло, или не сте били там. _____ (сложно съчинено, сложно съставно, сложно смесено) и се състои от _____ (две, три, четири, пет, шест) прости изречения.</p>	<p>L01</p> <p>L01</p>	<p>L01</p> <p>L01</p>
<p>16.</p>	<p>Кои от изредените глаголни времена се срещат в текста? Запиши по един пример в съответните редове:</p> <p>Сегашно _____</p> <p>Бъдеще _____</p> <p>Минало свършено _____</p> <p>Минало несвършено _____</p> <p>Минало неопределено _____</p> <p>Бъдеще в миналото _____</p> <p>Минало предварително _____</p>	<p>L012345</p> <p>6</p> <p>L01</p>	<p>L012345</p> <p>6</p> <p>L01</p>

17	<p>Вместо точки запиши съответните дати и заглавия:</p> <p>От падането си под османска власт през ..... година българите извървяват дълъг път докато стигнат отново до своята национална независимост. Първите стъпки на етническо пробуждане започват от монаха Паисий Хилендарски, който написва своята «.....» през ..... година и достигат кулминацията си в творбите на Христо Ботев («.....», «.....», «.....»). Пътят към Освобождението минава през извоюването на независима българска църква (..... година), през многохилядните жертви на Априлското въстание (..... година) и през огъняна бойните сражения през Руско-Турската Освободителна война (..... - ..... години)... Някои българи днес си задават въпроса, защо датата на Санстефанския мирен договор се смята за толкова значима в българската история и се празнува като Денят на Освобождението (.....)*. Защо не честваме като такъв национален празник деня, когато двете части на разделена България - Княжество България и Източна Румелия - се обединяват (.....)*, или пък деня, когато княз Фердинанд обявява тържествено независимостта на България (.....)*?</p> <hr/> <p>* - да се посочи точната дата - ден, месец, годината</p>	L0 1 234 5 6 7 8 9 10 11 12 13	L0 1 234 5 6 7 8 9 10 11 12 13
18.	<p>Запиши кои са псевдонимите на следните личности, като с 1-2 изречения посочиш какви са заслугите им пред българската история и култура.</p> <p>Васил Иванов Кунчев</p> <hr/> <hr/> <p>Димитър Иванов Стоянов</p> <hr/> <hr/> <p>Пейо Тотев Крачолов</p> <hr/> <hr/> <p>Алеко Иваницов Константинов</p> <hr/> <hr/>	L01234 L01234 L01234 L01234 L01234	L01234 L01234 L01234 L01234 L01234

